

Kindbo

Henrik Karlsson 2019

Namnet Kindbo betyder säkerligen att bäraren kommit från Kinds härad. Därav kan man dra slutsatsen att det inte alltid rörde sig om en enda släkt. Så t.ex. nämns i en böteslängd från Kinds härad 1543 (Landskapshandlingarna) en *Sven Kinbo*, vilken "följt och svurit Dacken" och blivit ihjälhuggen (något svårläst), troligen under det stora upproret 1543. Hans gods blev då enligt tidens sed som straff utmätt och frånhänt arvingarna. I Råda socken, tillhörig Askims härad, fanns en Kindbogården som möjligen är ursprunget för länsmanssläkten Kindbo på Brännö.

m. Nils Kindbo, nämnd i jb 1545-65 i "Stompnen" (Stomgården) i Råda sn som frälseandbo. Var möjligen besläktad med Lars Kindbo nedan.

m. **Lars Kindbo**, nämnd i jb 1566-83 i den hela kronogården Mölndal, Fässberg sn. Skrivs även "Lasse". Sannolikt far till Lars Larsson Kindbo på Brännö, nämnd där från 1595/96. Sannolikt död 1604 (se nedan).

h. NN. Helt okänd. Sannolikt död 1595/96 (KR).

m II. **Lars Larsson Kindbo**, nämnd i Bergegården på Brännö (Börge Larssons gård) från 1595/96 (KR – oklart daterade). Det gällde då en silversked i testamente som var vanligt att man gav vid dödsfall, här sannolikt modern. Lars Kindbo nämns utan tillnamn i alla jb t.o.m. 1609 och i den första bevarade mtl 1601. I en längd över s.k. Penninghjälp 1603 skrivs Lars Kindbo. I KR har vi 1604 (tillskrivet efteråt) ytterligare en gåva av en silversked given av/för en Lars Kindbo (dessutom 5 mark till bräder till predikstolen). Det var säkerligen fadern som dog då. I mtl 1605 och 1606 skrivs Lars *Larsson* (1606 dessutom Kindbo) med hustru, sannolikt för att markera att det nu rör sig om sonen med samma namn, då fadern enligt ovan verkar ha avlidit 1604.

Lars Kindbo dog enligt vanliga skattelängder mellan 1610 och 1613. Han var skeppare med hemort Rävsvund (i tullräkenskaperna ofta som beteckning för Styrös socken – i likhet med Kalvsund och Öckerö socken) 1610 22/10, då han passerade Öresund söderut). Från jb 1613 namnges en ny huvudman på gården – Andor Jonsson (innan dess gårdsman, gift från mtl 1605, troligen kommen från Jon Nilssons gård på Brännö där han nämns som dräng 1601 och sannolik son till Jon Nilsson) – och i mtl 1614 står det Kerstin Lars (=hustrun, då änka).

Lars Larsson Kindbos sista år av hans korta levnad kan enligt ovan och med hjälp av uppgifter från 1611 beskrivas ganska detaljerat. Jag blev av forskarna på öarna nyligen uppmärksam på vad Helge Bjule'n skrivit i sin bok "Brännö under 1000 år". Han redovisar där (sid. 32-33) hur det gick till när invånarna tvingades svära den nye konungen Christian IV av Danmark sin trohet. Källan är bevarad i Riksarkivet i Köpenhamn och åtkomlig via nätet. Jag har nu läst originalet. Tro- och

huldhetseden avlades av 12 män från "Reffsund" (Styrsö socken) den 24 maj 1611 ombord på ett fartyg tillhörigt den danska flottan som då låg "for Elssborgh". Lars Kindbo (utan titel) var en av dem som uppräknas och satte sina bomärken underst. Som bilaga finns en skattelängd från 1611, vilken är en kombination av jordebok och mantalslängd. Den räknar upp huvudmannen för varje gård med smörräntan och övriga skatter som också nämns i jordeböckerna, men dessutom tas husmän och änkor med som i mantalslängderna. Det står där först i fråga om den ena Brännögården: "Nu lenss Mand Laurs Kiendbou hoffuet Mand [och så skattepersedlarna] Gaard Mand Anders (=Andor) Jonsen". Skrivningen med "nu" tyder på att han helt nyligen blivit länsman.

Det blir alltså så här. Lars Larsson Kindbo hade etablerat sig som vuxen omkring 1590. Han hade gift sig och var skeppare. Så gick några år utan problem. Två barn föddes. Lars gjorde sin sista fraktfart hösten 1610. Men sedan bröt kriget ut (Kalmarkriget 1611-13). Lars blev hemma. Han utsågs nu till länsman och var med andra öbor med och undertecknade trohetseden till Danmark 1611. Någon gång mellan den 24 maj det året och 1613 (jb) dog han. Ingen bevarad källa omtalar hur han dog.

h. **Kerstin Olofsdotter Räv**, nämnd som hustru utan namn och änka utan namn i skattelängder 1605-06 och 1619 och med namn 1614-15, samt 1621-26. Hennes hela namn får vi i domboken 1633 4/4 som ger en djup inblick i denna släkt (se avskrift som bilaga). Släkten Räv hade sitt centrum i Önnered i Frölunda sn, och det var säkerligen därifrån hon härstammade. En Anders Räv nämns på Köpstadsö i KR 1640-43 och i mtl till 1650 (då bara hustrun), säkerligen av samma släkt. En Per Räv nämns i Önnered från jb 1545, men ingen Olof i källorna förrän 1623. Kerstins far måste vara en av dem som inte registrerats i jb pga mindre jordinnehav eller som husman.

Kerstin fann sig alltså tidigt ha blivit änka, för andra gången, länsmansänka. Hon var något till åren kommen och blev aldrig omgift. De två barnen uppfostrade hon ordentligt. Sonen Jon blev länsman efter fadern, dock efter lång tid när han hade blivit vuxen och allmänt erfaren. Kerstin försvann ur skattelängderna 1627 när sonen Jon tog över ansvaret. Hon dog vid nyår 1630/31: Jon Larsson på Brännö gav på nyårsdagen 1631 en silversked "i testamente efter sin moder".

m I. **Jon Tolfsson**, född i Södra Fiskebäck, Frölunda sn, som son till Tolf Larsson, nämnd där i jb 1572-90. Detta framkommer också i domboken 1633 ovan. Tolf ägde arvejord på Brännö; halva Börge Larssons gård. Därför är han intressant även som en av Styrsö sockens gårdsägare. Se närmare i kommentaren nedan. Sonen Jon Tolfsson är svår att hitta i längderna. Han kan mycket väl ha varit bosatt på Brännö och inte kommit med i jb. Han fick med Kerstin fem döttrar, av vilka fyra dog efter fadern utan egna barn. Bara dottern Anna överlevde och fick ärva.

barn: son Jon Larsson Kindbo på Brännö, dotter Ingeborg Larsdotter.

Kommentar

Det har varit svårt att lägga detta familjepussel. Resultatet här är min uppfattning om hur det mest sannolikt kan ha förhållit sig. Jag har utgått från *Kerstin Olsdotter* och arbetat bakåt i tiden. Kerstin dog 1630/31. Då kan hon ha varit född omkring 1560. Hon fick två barn med Lars Larsson Kindbo; Jon och Ingeborg. Eftersom hon var gift med Lars Larsson omkring 1590 och sonen Jon var född 1591, bör Kerstin ha varit högst 40 år då (fick också en dotter ett par år senare). Förste maken, Jon Tolfsson,

bör hon ha varit gift med i minst 10 år, då paret fick fem barn. Då är vi nere på 1580 som vigselår för dem.

Lars Larsson Kindbo var enligt resonemanget ovan son till Lars Kindbo som kom till Brännö senast 1595. Om det hade rört sig om samma person, skulle det inte stämma med att Kerstin först varit gift med Jon Tolfsson.

Genom ett fynd av åldersuppgifter i tillägg till mtl 1655 (då man ändrat bestämmelsen från 1653 att personer över (då man ändrat bestämmelsen från 1652 att personer över 63 år skulle vara skattebefriade, så att de skulle fortsätta betala så länge de stod för ett hemman – noteras kan att man i en speciell mtl för 1606 skulle betala fr.o.m. 16 t.o.m. 60 års ålder) kan Jon Larsson Kindbos födelseår bestämmas till ganska exakt 1591 och måste alltså flyttas tillbaka avsevärt jmf med tidigare utredning. Han borttogs alltså pga dessa åldersskäl i mtl 1654 men återinsattes 1656 och nämns sedan till sin död 1668. Han stod ju för hemmanet med hustru (II) ända till dess och var säkert mycket vital.

Det måste alltså ha varit Lars Larsson Kindbo som bodde på Brännö redan 1595.

Tolf Larsson är en intressant person ur Brännö-synpunkt. Han ägde enligt domboken tydligen halva Bergegården (Börge Larssons gård). Den andra halvan måste då ha ägts av Börge Larsson, vilken kom att stå för gården med sitt namn i jb. Dessutom kan det vara så att Börge var bror till Tolf och äldre än honom för att få överta Brännö. Tolf fick söka sig till Fiskebäck, där han hustru kan ha bott. Det är ändå inte helt lätt att förstå detta, då Tolf egentligen hade fått plats på Brännö. Om de två var bröder, borde det ha nämnts i domboken. Enligt denna hade Tolf bröderna Markvard och Anders, vilka han 1628 (i domboken 11/9) utlöste från Brännö (troligen för att de var yngre). Tolf hade ärvt sin jord på Brännö. Vem var då hans far där? Jo, det fanns en Lars i jb 1545; Lars Eriksson. I jb 1550 en Lars, och 1566-69 Lars Nilsson. En Börge 1565, 1573 och 1581 (omväxlande med en Lars), och Börge med fadersnamnet Larsson stadigt 1587-1600. Eftersom Börge ägde halva gården, bör Tolfs släkt ha ägt den andra halvan men inte kommit med i jb som ju vid den tiden bara tar med ett namn (på den störste eller förnämste ägaren). Längre än så kommer vi inte.

Tilläggs kan att Jon Tolfsson enligt domboken hade systrarna Bengta, Gertrud och Kerstin. Dessutom får vi i domboken 1627 22/1 och 1628 11/9 veta att Tolfs hustru (tillsammans med tre män i Torp) ärvde jord i Torp i Frölunda sn (förutom, som nämnts, i Södra Fiskebäck). Det är dock omöjligt att räkna ut vad hon hette. Den ene medarvingen i Torp hette 1606 Jon Olsson, och i hans gård nämns en Olof från 1572 (över 60 år gammal 1606). I Fiskebäck ser det ut som om Tolf (från 1572) kom efter en Jon Björnsson, nämnd 1545-69.

m. **Jon Larsson Kindbo**, säkerligen född på Brännö, omkring 1592 (passerade 63-årsgränsen i mtl 1655). Nämnd i boskapslängden från 1627, då han tog över gården efter modern, och i domboken från 1628 2/5, då han var invecklad i en tvist med Nils Andersson Kock på Brännö. Jon Larsson var skeppare, liksom fadern. Vi har två poster i Öresundstullen som handlar om honom: 1635 5/9 for han med hemort Brännö söderut genom sundet med fisk (torsk, rockor och makrill) och tran. Och den 13 november 1638 transporterade han 44 skotska och irländska soldater från Älvsborg till Stralsund.

Hemorten då skrevs Rävsvund. Jon Larsson dog 1668 ungefär 76 år gammal och fick en gravsten som är bevarad.

Jon Larsson kan beläggas som nämndeman vid ting 1639 18/12-1647 23/10 (möjligen också från 1638 10/12). Denna syssla kombinerade han med den som *länsman*. Som sådan nämns han från 1641 23/3 och sannolikt redan från jordeboken 1640. Ingen bevarad källa säger att han var länsman redan 1635, vilket påstås. I domboken 1637 1/3 nämns Jon Larsson Kindbo och hustrun, när de köpte en fjärdepart i Klavesgården på Brännö. Då skriver man "beskedelig man Jon Larsson Kindbo", men det kan knappast tas som bevis för att han var länsman, lika gärna nämndeman (ytterligare en del av Klavesgården inhandlades 1655 23/4, så att han då hade $\frac{3}{4}$ i den gården).

Slutsatsen blir: Jon Larsson var länsman från 1640. Fadern var länsman under något år till sin för tidiga död 1612. Efter honom återfick Asperö länsmanuppdraget. Det delades i början mellan Lars Jonsson och Hans Börgesson, och efter den senare sonen Olof Hansson. Olof var länsman till sannolikt 1637, möjligen ända till 1639. Det stämmer väl med alla uppgifter i olika källor om Jon Larsson.

h I. **Kerstin Hansdotter**, nämnd med namn i domboken 1637 1/3 (ovan) och 1655 23/4. Troligen gift 1626. Okänd härkomst. Dock finns flera saker som gör det mycket troligt att hon var dotter till den tidigare länsmannen Hans Börgesson på Asperö: det skulle förklara namnet Mattis i Kindbosläkten (sonson till Jon och Kerstin). I domboken 1641 23/3 var länsmannen Jon Larsson ombud för systrarna Börta och Karin Hansdöttrar, vilka då sålde deras arvejord på Asperö till sina syskon och syskonbarn. Även om Jon var länsman utesluter det inte på något sätt att han var ombud för släktingar; sina svägerskor. Det är också helt i enlighet med den tidens seder och bruk att en länsman gifte sig med en länsmansdotter.

Säkerligen död 1658/59: står som dödssjuk i mtl 1659. Markering i kolumnen för hustru i mtl 1660, troligen fel (om hon inte återhämtade sig något år) och borde vara i makekolumnen eftersom ingen av dem är markerad 1661 och bara maken 1662 (daterad 28/3), medan det åter finns en hustru från mtl 1663 (odaterad).

h II. **NN Erikdotter**. Gift 1662 (mtl – se ovan). I Göteborgs RR 1666 29/5 finns ett långt mål om Jons son Lars som skeppare och en strandad skuta. Detta är återgivet i Olga Dahls stora verk om Gbg:s tomtägare. Vi får genom detta veta att Lars Jonssons morbroder hette Jon Eriksson (nämnd i mtl 1667-75), och att denne Jon och Lars Jonssons svåger Per Bengtsson på Brännö var med på skutan. Hustrun här och hennes bror Jon kan ha varit barn till Erik Hansson på Brännö, nämnd 1621-37 (BML, KR och dombok), men det är svårt att bevisa. Den båtsman Jon Eriksson som 1655 (domboken 23/4) som var med på Jon Larssons fiskeskuta var sannolikt identisk med den här ovan nämnde (skepparen bodde på Styrö, men de fyra namngivna båtsmännen måste inte ha gjort det, och i mtl 1655 finns ingen med det namnet på Styrö).

barn: sonen Lars Jonsson, länsman efter fadern, och dottern Kerstin, gift med Per Bengtsson, båda från gifte I.

Kommentar

Jon Larsson Kindbo härstammar inte från Asperö, något som ibland har spekulerats i. Det fanns visserligen en länsmansläkt där med en Lars Jonsson, död mellan 1606 och 1609 (mtl), men om man tar hänsyn till alla källor, särskilt domboken från 1633 4/4 och mtl 1606, ser man att det rör sig om två olika släkter.

Jon Larssons måg Per Bengtsson var tydligen sjöman. Han kallas vid något tillfälle i KR "välaktad", men det är svårt att veta om det var av egna meriter eller för att han var ingift i länsmansläkten. Per Bengtsson nämns med hustru från mtl 1656 på Brännö. Det är okänt varifrån han närmast kom till ön. Per Bengtsson var död, enligt mtl efter 1675 (daterad 5/1) och före 1677 22/2, då änkan Kerstin Jonsdotter vid tinget fick intyg på att ha blivit "alldeles ruinerad" av fienden. Hon levde länge som änka i Klavesgården "med många små faderlösa barn" (åtminstone Bengt, Jon, Börta, Elin och ev Kerstin) och dog efter 1701 (då under barnen i mtl).

m. **Lars Jonsson**, nämnd från KR 1651 23/11 och mtl 1658, då med hustru (alltså gift 1657 och innan dess bara markerad i kolumnen för son hos Jon Larsson – denna markering borta 1658). Sannolikt född omkring 1630. Död 1697 16/11.

Lars var skeppare. I Göteborgs KR 1665 7/2 och RR 1666 29/5 finns ett långt mål (sjöförklaring) om Lars Jonsson och en strandad skuta. Bodde vid den tiden på Brännö, men i Göteborg (rote VI, tomt 19) från åtminstone 1678 (mtl 1679 – saknas 1676-78, och hustruns dödsnotis från 1678 nedan) till 1682 (mtl 1682 24/1 - "bor i Göteborg") och från 1683 (19/2) skriven på Brännö. Var lots ("losman" i mtl 1684 med 7 andra Brännöbor) och lotsuppsyningsman (inspektör). Länsman hela sin verksamma tid.

Köpte 1682 28/7 halva Faggegården på Brännö, men bodde där redan från vigseln 1657. Kom genom arv och köp att äga fyra gårdsdelar på Brännö: änkan innehade i jb 1697 halva Faggegården, 5/8 i Nordgården, halva Bergegården (den ursprungliga Kindbogården) och halva Klavesgården (där en Kerstin stod för ¼, sannolikt svägerskan Kerstin Jonsdotter som varit gift med Per Bengtsson). Hans söner i skärgården bodde sedan på tre av dessa gårdar.

h I. **Karin Olofsdotter**, dotter till Olof på Donsö (=Olof Jonsson i Nedergården, nämnd 1625-74, hustru Kerstin i KR 1639). Gift 1657. Död före 1679 (levde i mtl t.o.m. 1675, krigsåren 1676-78 fattas, och i mtl 1679 står att Lars Jonsson var änkling och bodde i Gbg). Karin dog alltså senast 1678. Vid närmare efterforskning hittas hennes dödsfall i Gbg Domkyrkofs, där hon begravdes 1678 19/4 ("för halfringningen mädh Små Klåkorna till Länsmanens på Öjornas Sal.e hustruss begravning"). Enligt OD fanns tecken på att Lars var gift tre gånger, den sista i Göteborg med Margareta Svendsdotter. Mtl finns för alla år från 1657 till 1679 förutom 1673 och 1676-78. Hon har detta från uppgiften att Carl Larsson var halvbror till de andra, men hade då inte hittat de ställen i domböckerna som säger att Carl var son till Margareta Svendsdotter. Lars Jonsson var alltså inte gift mer än två gånger.

h II. **Margareta Svendsdotter**. Född i Göteborg. Se utredning nedan. Gift 1679 (Lars änkling i mtl 1679, daterad 29/4, och gift i Gbg (RR 1679 22/12)). Flyttade efter makens död tillbaka till Gbg och nämns inte på Brännö efter mtl 1701 (1702 fattas dock). Kan pga bristande källmaterial inte följas där. Möjligen död 1706 i Gbg som gammal fattig hustru (bgr-räkensk).

barn: i gifte I: Jon, Olof, Hans, Mattis och Helena. Dessa nämns i Gbg RR 1693 14/8 (OD). I gifte II sonen Carl, länsman och lotsålderman i Bergegården på Brännö efter fadern.

Jon Larsson, född cirka 1659 (enrolleringen 1704 – och var då styrman på gallioten Hafman), gift 1693 13/8 med Margareta Eriksdotter Oppman (nämnd ogift redan i maj 1692 som fadder på Brännö (jungfru), fadern enligt barnens namn sannolikt död före 1702 och var säkerligen kaptenen Erik Oppman i Gbg, nämnd av OD som boende där 1679, hans sterbhus 1687 (men ingen bou) och betitlas då skeppare). Se även nedan. Jon Larsson bodde från mtl 1700 (1699 fattas) i Faggegården på Brännö, styrman vid dödsfallet 1709 bgr 3 i adv. Överlöjtnant (obs inte överstelöjtnant som är en vanlig förväxling). Sonen Erik Jonsson enligt moderns bou 1738 cirka 1720 till sjöss och sedan ej hörts av. Erik var född 1702 och 1738 tydligen den ende överlevande av sönerna (Jonas 1695 och Lars 1699).

Skepparen i Gbg *Olof Larsson Brännö* avled 1699 18/3, bgr på Brännö. Var gift med Marta Olofsdotter (död 1719 bgr 22/8 i Gbg). Döttrarna Cajsa (enl. bou 1738 gift Bergström) och Maria (enl. bou 1738 gift Waldenström).

Tullinspektorn mm *Hans Larsson* bodde i Klavesgården på Brännö, var gift (1711 29/1) med Elin Torstensdotter och dog 1720. Barn: Catharina, Olof och Helena.

Mattis Larsson var född före 1679, då modern dog, troligen omkring 1675. Han var enligt uppräknningar av barnen yngst och var omyndig 1693 (Gbg RR). Han nämns ännu 1700 23/6 i smb med arv i Brännö Nordgård. Troligen levde han ännu 1702 under det fortsatta arvsärendet som en av bröderna, dock utan att namnet nämns. Vart han sedan tog vägen verkar inte utrett. Antingen bodde han i Göteborg eller begav sig utomlands och nämns egentligen aldrig i Styrso socken. Han kan inte hittas i register från Gbg. På Brännö levde sedan en styreman Mattis som vissa tillfällen kallas Caspersson (flera olika källor 1715-28) och andra Larsson (mtl 1715-25), båda i Brännö Sörgård. När Mattis försvinner ur mtl kommer Casper Mattisson i stället. För den händelse att detta avser samma person (länsmanssonen) medtages här nedan en utredning om den familjen.

[Styremannen Mattis gifte sig 1712 i Göteborg (se nedan) och var bosatt i Brännö Sörgård. Vigseln gick äventyrligt till: söndagen den 6 juli 1712 kom kapten Strobill (holmkapten Erik Strobill vid amiralitetet i Gbg) till Styrso kyrka och grep tre Brännöpojkar (Per och Hans Larssöner och styremannen Mattis) f.v.b. till Karlskrona. Resan gick via Göteborg, där de vigdes med sina kvinnor följande fredag, Mattis dock på lördagen den 12 juli. Detta står att läsa i Styrso sockens kyrkbok (bild 34 i AD). Hustrun verkar ha varit Anna Jonsdotter (1672-1733), syster till Erik Jonsson på Brännö (deras faster var hustru II till länsmannen Jon Larsson ovan).

Sonen Casper föddes i slutet av 1712 (modern kyrktagen 1713 11/1 – detta brukade göras 6 veckor efter barnets födelse, vilken därför kan sättas till ganska exakt 30/11). Namnet Casper står inte i födelseboken, utan antas här vara denne, då åldern vid dödsfallet tyder på ett födelsedatum då. Mattis benämns då styreman. Han blev kommenderad båtsman (mtl 1715-19). I mtl 1718 var han fången i Danmark men hemma igen året efter. Några fler barn verkar inte ha fötts. I mtl 1725 heter det att han var utomlands, och 1731 att han varit det i över 7 år (även i en längd över utflyttade står detta om hans utlandsvistelse). Inget tyder på att han kom hem igen. I RG:s mtl 1731 står det att Casper var hans son. Mtl 1732 fattas, men 1733 skrivs sonen Caspar på samma ställe. Denne blev

också lots (styreman som fadern var betydde ofta lots – annars skrev man kofferdi styreman eller kronostyreman).

Jon, Hans och *Helena* (även kallad Helga) kallade sig ibland, föga förvånande, Brand(h). Helena var gift med palmmästaren – mastpalmares/masthuggaren – vid Masthugget i Haga Jacob Carlsson Rydelius (död 1712, bou 1712:235) i hans andra gifte av tre. Söner i detta gifte Carl (död 1709) och Olof Jacobssöner).

Kommentar

Olof på Donsö var med stor sannolikhet son till Jon Börgesson där, nämnd i KR som sexman 1596 och i jb som störste jordägare i Nedergården från 1600 (efter en änka 1587-90 och i mtl till åtminstone 1601, säkerligen efter Tore, sannolikt Eriksson, nämnd på Donsö 1566-83, förutom 1573 då en Olof Hillebrandsson skrivs där som länsman) till 1619 (mtl - i jb t.o.m. 1626, men i BML t.o.m. 1623, vilket får tillmätas större betydelse än jb-uppgiften), samt efter honom från jb 1628, och BML 1624 sonen Börge Jonsson. År 1624 ser man av boskapslängden att Jon Börgessons djur hade delats upp mellan Olof och Börge, tydande på att de var bröder och hade övertagit var sin halva av denna gård. På nätet sägs Jon ha varit strandsittare, men det är fel. Han var en av de största jordbrukarna i socknen och skattade 1623 för 12 nötkreatur, 2 hästar och 12 får. Börge Jonsson nämns som dräng på Donsö i mtl 1614 och i KR från 1622. Olof Jonsson var enligt ovan också son till Jon Börgesson. Han börjar nämnas i källorna 1624 (BML) och 1625 (KR – där också hustru Kerstin nämns 1639, säkerligen dotter till skepparen Gudmund Svensson i Styrso Nordgård) och hade barnen Jon, Börge, Karin och ”en dotter som hade sonen Gudmund Olsson på Donsö”: detta kan läsas i Gbg RR 1693 14/8 (och OD – se dock nedan).

Några ytterligare data: Skepparen *Börge Olsson Donsö* nämns som tomtägare i Gbg 1670-96. Han gifte sig där 1669 19/10 med Annika Hansdotter (dotter till rotemästaren Hans Torstensson i Gbg) och dog 1705 bgr 24/1 (bou 1716 10/7), änkan 1717 bgr 16/3, barn enligt bou: Hans, Olof och Maria.

Överstyrmannen *Jon Olsson* levde i Stockholm. Han går att hitta där. Bou företogs där (1692:243 och 1413, samt 1693: 1226) efter hustruns död. Denna hette Britta Carlsdotter (bou 1692 24/2 och hade avlidit ”några dagar innan”). Hennes arvingar var syskonen, vilka nämns i bou. De verkar ha varit av en släkt Hästsko, möjligen enligt nätet med ursprung i Finland eller Skaraborgs län. I bou sägs brodern sal. Sven Hästskos dotter Anna vara 14 år gammal. I släktnamnsregistret finns en handelsman Sven Hästsko, vilken avled i Stora Mellby 1688, 80 år gammal. Brodern Anders Carlsson hade enligt bou en son Carl i Västergötland, i ”Schåns härad och Bånga socken”. Detta måste vara Norra Vånga i Skånings härad. Där nämns en Carl i halva frälsehemmanet Tjustorp, dock bara t.o.m. 1688. Det är svårt att hitta någon Carl i början av 1600-talet som skulle kunna vara far till Britta. Hon kan ha träffat sin blivande make genom att flytta in till Gbg eller Sthlm.

Jon själv dog enligt bou hösten 1678. Några barn fanns inte, utan slakten ärvde: Börge, ”en till namnet okänd bror på Donsö” och avlidna länsmanshustrun Karins barn. I bou från Stockholm (med uppföljande justeringar) ser man att det inkom uppgifter om den okände brodern. Det var Gudmund. En kontroll av mtl visar att detta är riktigt, och att man i Gbg inte fått namnet klart för sig (kallades i RR Amund). Olof Jonsson på Donsö står med en markering för son i den kolumnen t.o.m. 1672. När

Gudmund med hustru börjar skrivas 1674 (1673 fattas) har denna markering försvunnit. Brodern Börge bodde i Gbg sedan 1669/70, så det kan inte ha avsett honom.

Nämndemannen *Gudmund Olsson* (hustrun Karin Nilsson död 1702 19/1, 60 år gammal, han själv bgr 1712 4 e trettondagen= 28/1) hade barnen Karin (född 1674, gift 1694 till Köpstadsö, död där 1736 22/2), Nils (född 1676, död 1702 15/2), Olof (född omkring 1680 och nämnd i enrolleringen 1700-04 som sjövan och enrollerad), samt Jon (född ungefär samtidigt som Kerstin nedan och nämnd som sjövan – säkerligen den som enligt nätet senare kallade sig Jonas Gudmundsson Donberg och var gift – enligt mtl 1719 - med en Marit Helgesdotter, född 1694, sannolikt född 11/3 på Köpstadsö som dotter till Helge Nilsson (död 1732 29/9), ohh Ingrid Persdotter (död 1734 bgr 17/11), vilket får stöd bl. a. i att det fanns ömsesidigt faderskap mellan den här familjen och olika Kössöbor) och Kerstin (född 1682, död 1702 23/1 och bgr samma dag som modern). Jonas Donberg var löjtnant, säkerligen vid amiralitetet även om han enligt mtl bodde på Donsö. Han dog som änklings 1765 16/12 83 år och 6 månader gammal på Donsö och hade då enligt bou (1766 3/2) barnen Carl, Peter, Kerstin, Britta och Helena.

Margareta Svensdotter var gift I (1667-71) med Michel Hansson, skeppare och son till skepparen Hans Michelsson ohh Kerstin Olofsdotter, vilka ägt gården som Lars Jonsson tog över genom hustru Margareta (änka där enligt OD 1672-78 – son Hans Michelsson född 1669 9/1) och som övertogs av sonen Carl Larsson som stod som ägare 1706-15. Däremellan ägde sonen från Lars Jonssons första gifte Olof Larsson den här gården eller en del av den (OD).

Margaretas far var skepparen Sven Björnsson, nämnd i Göteborg från 1640, död 1689 (bou 31/8) under en resa till Danzig. Han var sannolikt son till bryggaren Björn Olofsson ohh Karin Jonsdotter. Denne nämns 1637 och dog 1644. Änkan nämns året efter. Sven hade veterligen bröderna Anders och Olof i Gbg. Sven Björnssons hustrur I hette Karin Nilsson och II Britta Johansdotter. Från första äktenskapet nämns i bou 1689 barnen: Margareta och hennes två äktenskap, Kerstin, sal. Gertrud, Britta, sal. löjtnant Johan Svensson och Lars. En son Berndt var född 1656 (Gbg KR 1671 9/3) men måste ha avlidit före 1689 och nämns inte i bou. I andra äktenskapet föddes barnen Johan, Catharina, Annika och Sofia (Sofia blev gift med mastpalmaren Jacob Carlsson i Haga, vilken i sitt andra gifte av tre hade varit gift med Helena Larsdotter, Margaretas styvdotter).

Mer om denna familj i Gbg står att läsa i Olga Dahls verk om Gbg:s tomtägare som är tillgängligt på nätet (detta i fråga om tomt 9:18). OD har dock vad gäller texten om bou 1689 lagt till uppgifter som hon fått från annat håll. Genom de här uppgifterna får vi förklaringen till att personer från Gbg var faddrar i Styrö församling 1695 2/6 hos länsmanssonen och skepparen Jon Larsson och som ytterligare bevisar sambandet: hustru Britta Hasselberg och Annika och Catharina Corneliusdöttrar. Britta hette enligt ett annat ställe hos OD Svensdotter och måste ha varit den dotter Britta i första äktenskapet som nämns i bou 1689. Hon var gift med skepparen Petter Hasselberg. Jfr Gertrud Hasselberg var fadder flera gånger 1700-02 (inte alla gånger med uppenbart släktsamband). Hon blev senare gift med tullkontrollören Arvid Andersson. Corneliusdöttrarna var också besläktade med Sven Björnsson: OD nämner att skepparen Cornelius Johansson (nämnd i Gbg 1670-81, därefter till Kungälv och död där före 1685) var måg till Sven. Hans döttrar Annika och Catharina kallas även Anna och Karin. Cornelius hustru var Kerstin Svensdotter (OD). Gertrud var gift med skepparen Erik Upman (OD) (här Oppman). Se också ovan. I domboken 1698 27/6 tvistades det om ifall Margareta Svensdotters släktingar i Gbg hade tillskansat sig ägodelar från sterbhuset före arvsskiftet, men de

kunde inte fällas för detta. De som var aktuella var de ovan nämnda hustru Britta Hasselberg, boktryckarens hustru Annika Corneliusdotter och hennes syster hustru Peltzers. Detta är helt i enlighet med OD som nämner boktryckaren Tideman Grefwe och handelsmannen Didrik Peltzer som deras män.

Arvet efter Lars Jonsson redogörs för i domboken 1698 27/6 och 1700 22/6. Barnen i första kullen misstänkte att änkan och vänner till henne från Gbg försökte tillskansa sig mer av boet än de hade rätt till. Man får här veta alla barnens andelar i de fyra Brännögårdarna. I de två målen i domboken skriver man något svårtolkat hur det var med barnens placering i de olika kullarna. Carl nämns först inte i samband med barnen i första kullen. Sedan står han med dem som benämns "matronan Margareta Svendsdotters" styvbarn, och till sist (i fråga om arvsandelarna), dels som "hennes Sahl. Man och barns fadher Lars Jonsson", dels som "*styvmodern med sin son Carl*". I domboken 1702 26/3 (Askims HR – även uppe 1702 21/6 vid Brännö ting) får vi bevis för att Carl var son till Margareta Svendsdotter. Välborna fru Elsa Beata Macklier ägde många gårdar i Styrös socken, även Klavesgården. Där hade hon upplåtit en strand som lotsinspektör Lars Jonsson behövde för "uppvaktning av inkommande strandvrak": han innehade tjänsten som strandfogde. Nu tvistades med Lars arvingar om räntan för denna. Det står på ett ställe: "Till ansvar inställte sig uppå sin Moders dygdesamma Matronans Hustru Catharina [felskrivning] Swänsdotters och egne wägnar *dess Sohn* Ländsman wäll.t Carl Larson, och på egne och sina bröders wägnar Lots inspectoren Hans Larsson...". Och i sonen Jon Larssons hustru Margareta Oppmans bou 1738 står det att Lars Carlsson var *halvbroders* son (till Olof och Hans Larssöner som nämnts innan i bou).

Carl Larsson erkände vid Brännö ting 1702 21/6 att under våren ha fått barn med pigan Anna Toresdotter, avlat vid midsommar året innan i hans moders hus i Bergegården på Brännö. Han bötade som ogift för lönskaläge och betalade även hennes böter som hjälp till barnets försörjning. Födelsen blev inte införd i födelseboken, och barnets öde förblir okänt. Carl gifte sig 1704 (mtl) med Maria Månsdotter Montin (död 1722 ½ på Brännö som hustru till maken II, handelsmannen Johan Graupner i Göteborg) och fick 1706 ende sonen Lars (ej införd i födelseboken som under perioden sommaren 1704 till våren 1708 saknas pga kriget). Att han var född 14 mars 1706 kommer från åldersuppskattningen i dödboken och får tas med viss reservation. Carl Larsson var enligt mtl 1718 död (daterad 1718 14/1=död 1717) och efterträddes av Jöns Renström. Födelsedatum 1679 osäkert pga föräldrarnas giftermål under 1679 enligt ovan. Mera sannolikt med 1680. Dödsdatum (nätet) 1/7 utan angiven källa osäkert. Enligt bevarade källor kan man bara säga att det var 1717.

Sonen Lars Carlsson har påståtts blivit gift med Ingrid Larsdotter från Viken (Vika, Vikan) på Hisingen. Det stämmer, och det gällde Björlanda socken, närmare bestämt Viken Mellangård, en av tre frälsegårdar som utgjorde Vikens by. Viken med Sörröd var en geografisk del av Björlanda som låg nära Lundby och ibland misstagits som en del av den socknen. Lars och hans hustru gifte sig 1724 (mtl) och bodde hela tiden på Brännö. Hustrun Ingrids far var Lars Olofsson, nämnd med hustru i mtl 1703 (ej 1701=gift 1701/02) till 1726, då under barnen (sonen Olof). Ytterligare syskon till Ingrid kan enligt fadderuppgifter ha varit Anders i Lundby och Anna och Ingeborg i Viken. Lars var född cirka 1660 (enligt enrolleringslängder). Hans föräldrar var Olof Bengtsson, nämnd från 1666, död 1694, och hustrun Ingrid, änka i mtl 1695-1701. Olof Bengtsson var möjligen måg till Lars Rasmusson ibm, nämnd åtminstone 1626-65.

Dottern Maria Britta (enligt födelseboken, sedan alltid tvärtom=Britta Maria) föddes i Viken 1726 och döptes 20/2. Detta framgår av en kyrktagningsnotis från 1726 3/4 i Styrso födelsebok. Kyrktogs gjorde en nyförlöst mor sex veckor efter förlossningen/dopet. Det innebär att födseln skulle ha ägt rum 20/2 (födsel och dop i Viken). Februari stämmer enligt denna notis och kyrktagningsrutinen, men enligt dödboken skulle Maria Britta ha varit 15 år mindre än 19 veckor vid dödsfallet (bgr=1740 26/10), vilket ger ett födelsedatum högst några dagar före 8/3. Man har alltså kommit helt fel på nätet, där man har födelsedatum 1725 5/6.

Tillägg 20200714

Vid genomläsning av mina avskrifter av Kungälv's bou från 1600-talet hittade jag *Erik Oppman* som gift med Johanna Davidsdotter, dotter till David Maull i Kungälv och hans hustru Johanna Andersdotter. Eriks första hustru Gertrud Svensdotter dog säkerligen 1671 och nämns då 16/2, men Erik var i oktober 1672 omgift med Johanna Davidsdotter som först hade varit gift med en Robert Guttrey och hade ett barn med honom. Gertruds barn med Erik skall vara omnämnda i Gbg RR 1687 29/4 (OD), men inga namn nämns.

Erik nämns 1672 som skeppare i den av Kommerskollegium uppgjorda listan över alla svenska fartyg. Han hade då pinassen Svanen på 165 läster. Det var ett stort fartyg: inga i Göteborg var på mer än 170 läster. Pinass var ett litet fullriggat fartyg. Detta slags pinasser användes både som krigs- och handelsfartyg. I motsats till den samtida flöjten var den plattgattad (Wikipedia).